Č.j. S 123/99-220/528 V Brně dne 11.2.2000

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve správním řízení č.j. S 123/99-220, zahájeném dne 14.12.1999 podle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve spojení s § 12 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb., na návrh účastníka řízení, jímž je společnost Eastman Chemical The Hague B.V., se sídlem `S Gravenhage, Tobias Asserlaan 5, 2517KC The Hague, Holandsko, právně zastoupená na základě plné moci ze dne 7.12.1999 Mgr. Davidem Plchem, advokátem, advokátní kancelář – WHITE &CASE, se sídlem Staroměstské nám. 15, Praha, ve věci udělení povolení ke spojení podniků Eastman Chemical The Hague B.V., se sídlem `S Gravenhage, Tobias Asserlaan 5, 2517KC The Hague,IČO **XXXXX** a Chemické závody Sokolov, a.s., se sídlem Tovární č. 1, Sokolov, IČO 00011771, ve smyslu § 8a zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění uvedených změn a doplňků, vydává jako orgán příslušný dle § 11 odst. 1 písm. a) téhož zákona toto

r o z h o d n u t í :

Spojení podniků, k němuž došlo ve smyslu § 8 odst. 2 písm. a) zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. tím, že společnost Eastman Chemical The Hague B.V., se sídlem `S Gravenhage, Tobias Asserlaan 5, 2517KC The Hague, na základě Smlouvy o úplatném převodu cenných papírů, uzavřené dne 7.12.1999 s Fondem národního majetku České republiky, nabyla 33 188 ks akcií, které představují podíl ve výši 73,74% na základním jmění společnosti Chemické závody Sokolov, a.s., se sídlem Tovární č. 1, Sokolov, IČO 00011771, a získala tak nad touto společností kontrolu, se dle § 8a odst. 2 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. **povoluje.**

O d ů v o d n ě n í:

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „úřad“) obdržel dne 14.12.1999 žádost společnosti Eastman Chemical The Hague B.V., se sídlem `S Gravenhage, Tobias Asserlaan 5, 2517KC The Hague (dále jen „Eastman“) o udělení povolení ke spojení podniků podle § 8a zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb. a zákona č. 286/1993 Sb. (dále jen „zákon“). Ke spojení podniků došlo tím, že Eastman na základě Smlouvy o úplatném převodu cenných papírů, uzavřené dne 7.12.1999 s Fondem národního majetku České republiky, nabyl 33 188 ks akcií, které představují podíl

ve výši 73,74% na základním jmění společnosti Chemické závody Sokolov, a.s., se sídlem Tovární č. 1, Sokolov, IČO 00011771 (dále jen „CHZS“). Uzavřením uvedené Smlouvy Eastman získal nad CHZS kontrolu.

V průběhu správního řízení se uskutečnilo dne 6.1.2000 ústní jednání s účastníkem řízení, za účelem doplnění a předání údajů potřebných k posouzení spojení podniků, objasnění výrobního programu Eastmanu a CHZS, a zastupitelnosti jednotlivých výrobků z hlediska jejich užití spotřebiteli.

Při posouzení spojení podniků úřad vycházel z následujících podkladů: návrh na zahájení správního řízení; doklad o zaplacení správního poplatku; výpisy z obchodního rejstříku spojovaných společností; Smlouvy o úplatném převodu cenných papírů, uzavřené dne 7.12.1999 mezi Eastmanem a Fondem národního majetku České republiky; stanovy a výroční zprávy CHZS, výroční zprávy Eastmanu; nabídkový katalog Eastmanu; údaje pro vymezení relevantního trhu a postavení spojovaných podniků na tomto trhu; údaje o hospodářských výhodách spojení. Dále úřad vycházel z informací Českého statistického úřadu o dovozu a vývozu výrobků. Pro posouzení možných dopadů spojení úřad vycházel z informací od konkurentů spojovaných společností, jejich odběratelů, i z informací dodavatelů surovin pro spojované podniky.

Charakteristika spojovaných subjektů, majetkové a personální propojení

Společnost **Chemické závody Sokolov, a.s.** vznikla dle výpisu z obchodního rejstříku dne 29.12.1990. Hlavním předmětem podnikání této společnosti je výroba a prodej chemických výrobků s výjimkou zvlášť nebezpečných jedů a žíravin. CHZS jsou jediným tuzemským výrobcem kyseliny akrylové (dále jen „KA“), esterů kyseliny akrylové (dále jen „EKA“), pojiv, peroxidu vodíků, bílého korundu. CHZS je výrazně exportní společnost, když se cca 80% své produkce exportují). KA a EKA CHZS dále zpracovávají zejména při výrobě pojiv. Tržby CHZS z expotru KA a EKA představují více než 90% celkových tržeb společnosti z prodeje KA a EKA. Podíl tržeb z prodeje KA a EKA přesahuje více než 50% celkových tržeb společnosti.

Kromě Eastmanu je dalším akcionářem CHZS společnost Chemapol, a.s., která drží akcie ve výši 18,73% podílu na základním jmění CHZS. O zbývající podíl akcií (tj. 7,53%) se dělí více drobných akcionářů.

CHZS vykonávají kontrolu nad těmito společnostmi:

PLASMETALCHEM, s.r.o, se sídlem Tovární č. 1, Sokolov. Tato společnost vznikla dle výpisu z obchodního rejstříku dne 6.5.1994. Jejími společníky jsou CHZS, které drží obchodní podíl ve výši 50% základního jmění společnosti a dále společnost Plastmetal Engineering spol. s.r.o., která drží obchodní podíl rovněž ve výši 50% základního jmění společnosti. Předmětem podnikání společnosti PLASMETALCHEM, s.r.o. je výroba, montáž, opravy a rekonstrukce vyhrazených tlakových zařízení, montáž, generální opravy a rekonstrukce vyhrazených zdvihacích zařízení, montáž a opravy vyhrazených plynových zařízení, montáž, opravy, údržba vyhrazených elektrických zařízení, zámečnictví, kovoobráběčství, výroba nástrojů, povrchová ochrana materiálu plastickými hmotami v režimu živnosti volné

STACHEM, spol. s r.o. – v likvidaci, se sídlem Dobrovského 1936, Sokolov. Jejími společníky jsou CHZS, které drží obchodní podíl ve výši 70% základního jmění společnosti a dále společnost STOBAL, s.r.o., která drží zbývající obchodní podíl výši 30% základního

jmění společnosti. Předmětem činnosti společnosti STACHEM, spol. s r.o. – v likvidaci je výroba materiálů pro stavebnictví, koupě zboží za účelem dalšího prodeje.

CHZS mají dále kapitálovou účast, která jim však neumožňuje vykonávat kontrolu, v těchto společnostech: Chemapol, a.s., TECHNOEXPORT akciová společnost pro zahraniční obchod, SOKOFLOK s.r.o., OLEOCHEMIE CHEB s.r.o., Soukromá obchodní akademie Sokolov, s.r.o.

Eastman Chemical The Hague B.V. patří do celosvětové skupiny Eastman Chemical Company. Mateřská společnost holdingu Eastman Chemical Company má sídlo v USA, ve státě Delaware. Společnost Eastman Chemical The Hague B.V. kontroluje nepřímo prostřednictvím společnosti Eastman Chemical Europe, Middle East and Africa Ltd, založené dle právního řádu USA, s centrálou v nizozemském Haagu. Holding Eastman Chemical Company zahrnuje několik desítek dceřinných společností, které jsou činné po celém světě. Holding patří mezi nejvýznamnější světové výrobce obalových plastů (zejména substrátu polyethylen terephtalatu – PET), sloužícího především k výrobě plastových lahví, ale také obalových folií. Další plastové výrobky holdingu (polotovary) se používají k výrobě nádobí, zubních kartáčků, magnetonových pásek, optiky, prostředků osobní hygieny. Předmětem podnikání holdingu je také výroba acetátových vláken, sloužících tabákovému průmyslu, účinných látek pro výrobu farmaceutických a agrochemických přípravků. Monoglyceridy vyráběné v rámci holdingu slouží k výrobě kosmetiky (laků na vlasy, tělového mléka, deodorantů, antiperspirantů, makeupu). Eastman je druhý největší světový výrobce sorbátů, užívaných v potravinách (např. sýrech, pečivu, marmeládách, vínu) vzhledem k jejich antimikrobiálním účinkům. Eastman je rovněž výrobcem látek (různých druhů alkoholů, aldehydů, pojiv, etherů, ethylenglykolů), určených pro výrobu barev, nátěrových hmot či inkoustů.

Dle předložené výroční zprávy za rok 1998, představoval celosvětový obrat holdingu cca 4 481 milionů dolarů.

Předmětem podnikání společnosti Eastman Chemical The Hague B.V., která přímo CHZS kontroluje, je dle výpisu z obchodního rejstříku holdingová činnost. Tato společnost v současné době nemá kapitálovou účast v žádné jiné společnosti s výjimkou CHZS.

Eastman Chemical Company nemá podle zjištění úřadu v ČR založenu dceřinnou společnost, ani nevykonává kontrolu nad tuzemským soutěžitelem. V ČR působí pouze organizační složka společnosti Eastman Chemical The Hague B.V., s obchodním jménem EASTMAN CHEMICAL BV, se sídlem Praha 2, Malá Štěpánská 9. Jejím předmětem podnikání je průzkum trhu, propagační činnost. Dále tato organizační složka přijímá objednávky od tuzemských odběratelů, opatří kódy, nutné pro identifikaci výrobku a postoupí objednávky do pobočky Eastmanu ve švýcarském Zugu, odkud je odebrané zboží tuzemským zákazníkům fakturováno.

Relevantní trh

Relevantním trhem je prostorový a časový střet nabídky a poptávky zboží, které je schopno uspokojit určitou, konkrétní potřebu spotřebitele.

Analýza relevantního trhu je založena na samostatném posouzení tří aspektů - výrobkového, geografického, a časového.

Výrobkový trh zahrnuje všechny identické výrobky a ty výrobky, které spotřebitelé považují za zaměnitelné nebo nahraditelné vzhledem k jejich vlastnostem, ceně nebo zamýšlenému způsobu použití.

Geografický trh zahrnuje území, kde podmínky soutěže jsou dostatečně homogenní a které může být odlišeno od ostatních území zejména tím, že podmínky soutěže na těchto jiných územích jsou zřetelně odlišné.

Časové vymezení trhu vyjadřuje četnost (pravidelnost a opakovatelnost) střetu nabídky a poptávky a odlišuje jej od střetu nabídky a poptávky, k níž dochází nahodile, popř. jen ojediněle.

Výrobkové trhy, na nichž se spojované podniky účastní hospodářské soutěže:

Z předložených údajů úřad zjistil, že spojované podniky se účastní hospodářské soutěže v ČR v dodávkách následujících výrobků :

Společnost CHZS na tuzemský trh dodává kyselinu akrylovou (dále jen „KA“), estery kyseliny akrylové (dále jen „EKA“), pojiva, peroxid vodíků, bílý korundu. Eastman na tuzemský trh dodává acetátové vlákno, plastový substrát (předlisky) pro výrovu PET lahví, plasty pro výrobu obalových folií, barviva, vonné látky, optické zjasňovače pro plasty, inhibitory pro výrobu akrylátových pryskyřic, aditiva pro výrobu nátěrových hmot a inkoustů, katalyzátory a inhibitory pro výrobu nenasycených polyesterových pryskyřic, včetně výchozí surovinu pro výrobu těchto pryskyřic, plastifikátory pro PVC podlahoviny a dopravní pásy a pojiva. Z uvedeného vyplývá, že se s výjimkou pojiv na žádném jiném výrobkovém trhu spojované podniky nestřetávají.

Pro další posuzování spojení podniků úřad odhlédl od výrobkových trhů, spadajících do oblasti chemické výroby, na kterých na tuzemském trhu působí pouze Eastman, protože z informací poskytnutých Generálním ředitelstvím cel úřad ověřil, že podíl Eastmanu na celkovém obratu trhu daného zboží v roce 1999 nepřevyšoval 30%. Uvedené výrobkové trhy považuje úřad za vzdálené výrobkovým trhům, u nichž dochází spojením podniků ke koncentraci v horizontální úrovni. Spojením podniků nedojde na výrobkových trzích, kterých se Eastman v ČR účastní, ke změnám, neboť CHZS se na těchto výrobkových trzích hospodářské soutěže neúčastní.

V řízení se úřad zaměřil na posouzení dopadů spojení na těch výrobkových trzích, na nichž si Eastman a CHZS konkurují, a na výrobkových trzích, na nichž tržní podíl jednoho ze spojovaných podniků před spojením přesahoval 30%, resp. na nichž spojením vzniklý subjekt tento tržní podíl přesáhne.

Charakteristika výrobků vyráběných CHZS, jako jediným tuzemským soutěžitelem:

Kyselina akrylová je bezbarvá až nažloutlá kapalina, která při teplotách +25º snadno polymerizuje. KA se používá jako výchozí látka pro další chemické produkty, vyráběné polymerací (pojiva). Základem pro výrobu KA je propylen, který je na heterogenním katalyzátoru oxidován vzdušným kyslíkem za přítomnosti vodní páry. Tímto postupem vznikne vodný roztok KA. KA je po separaci z vodního prostředí a následné destilaci vhodná k přímým dodávkám pro odběratele.

Estery kyseliny akrylové jsou ve formě bezbarvé tekutiny a také snadno polymerizují. EKA jsou vyráběny z KA za pomocí esterifikace (reakce s příslušným alkoholem). EKA se používají jako výchozí látka pro další chemické produkty, vyráběné polymerací (pojiva). KA a EKA se označují monomery.

Pojiva jsou polymery, vyrobené emulzní polymerizací KA a EKA ve vodném roztoku. Při výrobě pojiv musí být použity KA i EKA. Z hlediska množstevního pak EKA převažují nad KA. Pojiva se užívají jako jedna ze složek pro výrobu nátěrových hmot, laků, lepidel, fasádních nátěrů, apod. Vzhledem k tomuto účelu užití jsou pojiva pro spotřebitele nezastupitelné s jinými výrobky. K výrobě nátěrových hmot se dále užívají např. pigmenty, odpěňovače, aditiva.

Peroxid vodíku je silné oxidační činidlo, užívané v papírnictví k bělení celulózy a papíru a dále k recyklaci papíru. Peroxid vodíku slouží pro bělení textilií v textilním průmyslu a pro farmaceutickou výrobu. Pro tyto účely je peroxid vodíku pro spotřebitel nezastupitelný s jinou chemikálií.

Bílý korund (dále jen „BK“) je vyráběn na obloukových pecích tavením kysličníku hlinitého. Jedná se o energeticky náročnou výrobu, která má v CHZS tradice. BK se vyznačuje tvrdostí křehkostí. Z vyrobeného kvalitního krystalu BK korundu se mletím drcením a tříděním vyrábějí produkty, které slouží spotřebitelům jako polotovar k výrobě:

a) žáruvzdorných materiálů (vyzdívek namáhaných žárem, jako např. žárobetony, žárotmely)
b) keramických výrobků
c) směsí do brusných materiálů

Za účelem zjištění možné vzájemné zastupitelnosti BK s jinými druhy korundů (růžový, hnědý, zirkonový) či výrobků, se úřad obrátil na konečné spotřebitele BK. Jednalo se především o výrobce žáruvzdorných materiálů, keramických výrobků a směsí do brusných materiálů.

Z poskytnutých informací dospěl úřad k závěru, že se vzhledem k zamýšlenému způsobu použití a ceně je BK nezastupitelný jinými druhy korundů či výrobků. BK, užívaný k výrobě keramických výrobků, zaručuje keramické hmotě bílou barvu. Teprve glazura a pigmenty keramický výrobek barevně upraví, a z toho důvodu je pro možnost další barevné úpravy keramických výrobků nejvhodnější právě bílý korund.

BK je pro odběratele nezastupitelný i z hlediska ceny, neboť ceny ostatních druhů korundů jsou výrazně vyšší (cca o 50%) a jejich užití pro účely, k nimž slouží BK, by znamenalo zvýšení ceny finálního výrobku.

Bílý korund musí být také vyráběn způsobem zaručujícím jeho vysokou bělost. Výroba ostatních druhů korundů je velice podobná, ale na jednom zařízení nelze vyrábět korundy jiných barev, právě z důvodu možného zabarvení BK, v souvislosti s možnou přítomností látek, užitých při výrobě korundů jiných barev.

Své výrobky dodávají spojované podniky odběratelům v rámci celého území České republiky. Odběrateli spojovaných podniků jsou v převážné míře společnosti, které odebírané výrobky užívají pro vlastní výrobu, a jsou tedy jejich konečnými spotřebiteli. Dodávky pro tyto odběratele mají pravidelný, opakující se charakter.

Na trzích KA, EKA a peroxidu vodíku CHZS před spojením nepřesahovaly 30% celkového obratu na tuzemském trhu daného zboží a tento podíl nebude ani po spojení podniků překročen, protože Eastman se na těchto výrobkových trzích hospodářské soutěže neúčastní. Pouze výrobkové trhy, na kterých podíl spojovaných společností přesahoval, případně v důsledku spojení přesáhne 30% celkového obratu, budou považovány za relevantní.

Na základě zjištěných skutečností vymezil úřad **relevantní trh** pro účely posuzovaného spojení podniků takto:

Z hlediska **výrobkového** jde o tyto trhy:

- pojiva
- bílý korund

Z hlediska **geografického** jde o trh vymezený územím České republiky, neboť podmínky pro dodávky uvedených výrobků jsou na celém území ČR dostatečně homogenní.

Z **hlediska časového** jde o trh trvalý, charakteristický pravidelně se opakujícími dodávkami.

Postavení spojovaných subjektů na relevantním trhu:

Pro posouzení postavení spojovaných podniků na relevantním trhu vycházel úřad z údajů za celý kalendářní rok, tj. období roku 1999.

Na **trhu pojiv** dodávaly své výrobky CHZS i Eastman. Podíl CHZS přesahoval hranici 30% celkového obratu na trhu daného zboží, podíl Eastmanu byl ve sledovaném období nižší než 1%. CHZS jsou jediným tuzemským soutěžitelem vyrábějícím pojiva. Tržby CHZS z expotru pojiv představují více než 50% celkových tržeb společnosti z prodeje pojiv. Na tuzemském trhu působí řada dovozců, kteří dodávají pojiva zahraniční výroby. Podíl dovozu na celkovém obratu trhu daného zboží v roce 1999 činil 62%. Mezi nejvýznamnější dovozce pojiv do ČR patří společnosti BASF, spol. s r.o., BAYER, s.r.o., Clariant ČR, s.r.o., RHODIA ČR, spol. s r.o., Wacker – Chemie, s.r.o.

Na **trh bílého korundu** dodávají své výrobky pouze CHZS. Podíl CHZS výrazně přesahoval 30% celkového obratu na trhu daného zboží. Tržby CHZS z expotru BK představují více než 45% celkových tržeb společnosti z prodeje BK. Na tuzemském trhu působí další soutěžitelé, kteří dodávají BK zahraniční výroby. Celkový podíl dovozu BK do ČR přesahoval 20% celkového obratu tohoto trhu. Mezi nejvýznamnější dovozce BK do ČR patří společnosti Hungalox – Motim, Surfatec Elektrosmelze, Triebacher Schleifmittel, Polmineral, Aleksandrov Lodzki, Bauksitogorsk, Universal Abrasives Limited.

Posouzení dopadů spojení na hospodářskou soutěž na tuzemském trhu:

Pro posouzení dopadů posuzovaného spojení podniků se úřad zabýval podmínkami pro vstup dalších soutěžitelů na relevantní trh, zejména s ohledem na finanční a časovou náročnost zahájení nové výroby. Dále úřad zjišťoval, jaké podmínky platí pro vstup konkurenčních výrobků z dovozu na tuzemský trh a jaké bude mít spojení účinky pro dodavatele a odběratele spojovaných podniků.

Z informací od soutěžitelů i odběratelů úřad ověřil, že trend spotřeby pojiv má vzrůstající tendenci. Z toho důvodu bude nutné rozšiřovat i současné výrobní kapacity. Potencionální tuzemský soutěžitel, který by byl schopen účinně CHZS konkurovat, by pro svoji výrobu musel mít zajištěny dodávky akrylátových monomerů od některého zahraničního výrobce a současně si zajistit know-how pro výrobu pojiv. Vzhledem k vzrůstajícímu trendu

spotřeby pojiv není proto nereálné, aby na trh vstoupil nový tuzemský soutěžitel, který by pojiva vyráběl. Vybudování efektivní výrobní kapacity o objemu 10-20 tis. tun pojiv za rok by si vyžádalo náklady ve výši cca 90 – 120 mil. Kč.

Úřad z informací od soutěžitelů a odběratelů, účastnících se hospodářské soutěže na trhu BK ověřil, že celková evropská výrobní kapacita BK výrazně převyšuje kapacitu CHZS, a že nabídka těchto výrobků převyšuje poptávku. Vzhledem k tomu, že se výroba bílého korundu vyznačuje nízkou ziskovostí, převahou nabídky nad poptávkou po tomto výrobku, není pravděpodobné že by na trh vstoupil nový tuzemský soutěžitel, který by BK vyráběl.

Podmínky pro vstup konkurenčních výrobků z dovozu:

Z informací získaných úřadem od soutěžitelů úřad ověřil, že pro dovoz konkurenčního zboží ze zahraničí platí obecná pravidla zahraničního obchodu a celní sazby dané celním sazebníkem (viz dále). Dovoz tohoto zboží nepodléhá žádnému licenčnímu řízení.

Nakládání s chemickými látkami, vyráběnými CHZS, upravuje zákon č. 157/1998Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích, v platném znění. Osoba, nakládající s nebezpečnými chemickými látkami či přípravky musí mít souhlas místně příslušného okresního úřadu k nakládání s nebezpečnými chemickými látkami či přípravky, pokud s nimi nakládá v množství větším než je 1 tuna za kalendářní rok. Výrobce a dovozce jsou před uvedením látky na trh povinni ji zaregistrovat u Ministerstva zdravotnictví, současně jsou povinni vypracovat a poskytnout poskytnou Ministerstvu zdravotnictví před prvním uvedením výrobku na trh bezpečnostní list, v němž jsou uvedeny identifikační údaje o výrobci či dovozci, chemické látce či přípravku a údaje potřebné k ochraně zdraví člověka nebo životního prostředí. Výrobce chemických látek musí mít rozhodnutím živnostenského úřadu vydanou vázanou živnost – Chemická výroba nebo koncesovanou živnost – Výroba a prodej chemických výrobků.

K nejdůležitějším surovinám pro výrobky CHZS patří propylen a oxo alkoholy. Nejvýznamnější dodavatelé vstupních surovin pro CHZS jsou tuzemské společnosti, zabývající se chemickou výrobou, zejména ze skupiny UNIPETROL. Část vstupních surovin odebírají CHZS i od společnosti Eastman. Jedná se o chemické látky, sloužící k jako inhibitory polymerace při výrobě a skladování KA a EKA a dále k výrobě pojiv. Vstupní suroviny dodávané Eastmanem, dodávají CHZS i jiní dodavatelé, zejména pak zahraniční výrobci. Dodávky těchto surovin od Eastmanu představují výrazně méně než 50% objemu, který CHZS pro svoji potřebu potřebují.

Na základě těchto skutečností úřad posoudil dopady spojení podniků na hospodářskou soutěž takto:

- Na trhu pojiv získávají spojované subjekty dominantní postavení, které přesahuje 30% podílu na celkovém obratu trhu daného zboží, ale vzhledem k tomu, že podíl Eastmanu byl nižší než 1% celkového obratu na trhu daného zboží, podíl spojovaného subjektu na celkovém obratu trhu pojiv se zvýší jen minimálně. Výrobou pojiv se v rámci holdingu Eastman zabývá pouze společnost Ernst Jäger, Chemischer Rohstoffe GmbH & Co. OHG, se sídlem v Düsseldorfu. Pojiva této společnosti jsou dodávány odběratelům v celém světě. Nízký objem dodávek na trhy střední a východní Evropy je odůvodněn vyšší cenou výrobků této společnosti. O zbývající podíl na trhu se dělí soutěžitelé, kteří dodávají pojiva zahraniční výroby a jejich souhrnný podíl na celkovém obratu daného trhu zboží přesahuje 60%. Pro dovoz pojiv do ČR platí celní sazba pro země EU a CEFTA v rozmezí 0 – 5%. Spojením podniků k omezení účinné soutěže na trhu pojiv nedoje, protože na

tuzemském trhu je dostatečný počet soutěžitelů, kteří dodávají pojiva zahraniční výroby, a kteří jsou vzhledem k výši svého obratu na trhu daného zboží schopni spojenému podniku konkurovat. Pojiva, která na tuzemský trh dovozci dodávají, jsou vyrobeny nadnárodními chemickými společnostmi např. BASF, CLARIANT, RHODIA, WACKER), které disponují dostatečnými kapacitami pro výrobu pojiv. Úřad z odpovědí dovozců ověřil, že jsou schopni (prostřednictvím dostatečné kapacity shora uvedených výrobců pojiv) operativně zvýšit dodávky pojiv na tuzemský trh, v případě, že o jejich výrobky spotřebitelé projevili vyšší zájem.

- Na trhu BK získávají spojované subjekty dominantní postavení, které přesahuje 70% podílu na celkovém obratu trhu daného zboží. Protože se hospodářské soutěže na tomto trhu účastní pouze CHZS, dopady spojení se neprojeví navýšením podílu spojovaného podniku a spojení neovlivní stávající tržní prostředí. O zbývající podíl na trhu se dělí soutěžitelé, kteří dodávají BK zahraniční výroby a jejich souhrnný podíl na celkovém obratu daného trhu zboží přesahuje 20%. Dovoz BK do ČR ze zemí EU a CEFTA je bez cla, pro dovoz BK z ostatních zemí platí celí sazba ve výši 5%. Výrobní kapacita BK CHZS v poměru k celkové evropské výrobní kapacitě BK je nižší než 10%.

  Úřad se dotázal odběratelů CHZS, kteří odebírají BK, zda mají možnost operativně získat dodávku srovnatelného objemu BK, ve srovnatelné cenové výši, od jiných soutěžitelů v případě, že by CHZS nebyly schopny jim dodávku BK zajistit. Oslovení odběratelé shodně na dotaz úřadu uvádějí, že jsou schopni operativně nahradit stávající objem dodávek BK od CHZS, dodávkami BK od zahraničních výrobců, kteří jim sami možnost dodávek BK nabízejí. Z informací obdržených od odběratelů BK vyplývá, že cena BK, dodávaného zahraničními výrobci je srovnatelná s cenou, za kterou BK nabízí CHZS a v případě výrobců ze zemí bývalého SSSR je i nižší. Žádný z odběratelů BK nemá s CHZS uzavřenu smlouvu o výhradním odběru, která by je omezovala ve volbě dodavatele BK.

  Na základě těchto informací dospěl úřad k závěru, že přestože CHZS mají na trhu BK výrazné dominantní postavení, odběratelé CHZS jsou schopni si zajistit operativně požadovaný objem BK, ve srovnatelné cenové výši u jiných dodavatelů, jejichž celková výrobní kapacita BK výrazně přesahuje výrobní kapacitu CHZS. U spojením vzniklého subjektu nedojde v případě BK k navýšení jeho tržního podílu. Ve výši dominantního postavení CHZS na trhu BK úřad nespatřuje ohrožení hospodářské soutěže, protože dosavadní odběratelé mají možnost odebírat BK od dostatečného počtu potencionálních soutěžitelů.

CHZS nedisponují výzkumným a vývojovým zázemím a podobné služby neposkytují ani jiným soutěžitelům za úplatu. CHZS poskytují pouze svým odběratelům aplikační zákaznický servis, spočívající v doporučeních pro užití či skladování výrobků, nebo jejich testování.

Výroba pojiv probíhá v CHZS na základě vlastní licence. Výroba vstupních surovin pro pojiva (KA a EKA) probíhá na základě licence od firmy Mitsubishi na výrobním zařízení, které tato společnost CHZS dodala. Pojiva CHZS jsou na trh uváděny pod ochrannou známkou SOKRAT.

Dodavatelský a distribuční systém – přístup odběratelů k výrobkům

Úřad se zabýval také posouzením možných dopadů spojení na dodavatele surovin CHZS. Z údajů, které úřad obdržel vyplývá, že se žádným z dodavatelů nemají CHZS uzavřenu smlouvu o výhradním odběru. Obchodní vztahy mezi CHZS a jejich dodavateli měly nejčastěji formu objednávky - dodávky na základě uzavíraných rámcových smluv. Úřad se dotázal dodavatelů CHZS, jaké očekávají dopady v důsledku spojení. Z odpovědí vyplývá, že dodavatelé nepředpokládají výrazný vliv spojení na vybudované dodavatelsko odběratelské vztahy.

CHZS i Eastman dodávají své výrobky v převážné míře konečným spotřebitelům, kteří je užívají jako polotovary pro další výrobu. CHZS ani Eastman nemají se žádným tuzemským odběratelem uzavřenu smlouvu o výhradních dodávkách. CHZS dodávají své výrobky spotřebitelům v autocisternách o objemu 25t nebo v sudech o objemu 45-200 litrů. Drobným odběratelům své výrobky přímo nedodávají, na trhu však existují distribuční společnosti, které výrobky ze sudů či cisteren stáčejí do menších balení, které poté dodávají drobným odběratelům. Bílý korund se odběratelům distribuuje např. volně ložený v nákladních automobilech nebo železničních vagónech nebo balený na paletách o objemu 1t.

Úřad oslovil nejvýznamnější odběratele pojiv a BK se žádostí o vyslovení jejich názoru na možný dopad spojení (viz blíže část Dopady spojení podniků na hospodářskou soutěž). Z odpovědí oslovených odběratelů vyplývá, že na trhu relevantních trzích bude i po spojení dostatečně široká nabídka zastupitelných výrobků konkurenčních dodavatelů a že se přístup odběratelů k výrobkům spojovaného subjektu neztíží.

Právní rozbor:

Dle § 8 odst. 2 písm. a) zákona se za spojení podniků považuje jednání, kdy jedna nebo více osob, které již kontrolují jeden podnik, získají přímou nebo nepřímou kontrolu nad celkem nebo podstatnou částí jiného podniku získáním akcií nebo členských podílů.

Dle § 8a odst. 1 zákona podléhá povolení úřadu spojení, které narušuje, nebo může narušit hospodářskou soutěž. Za narušení soutěže se považuje, jestliže spojením podniků přesáhne jejich podíl 30% celkového obratu na celostátním nebo místním trhu daného zboží.

Společnost Eastman na základě Smlouvy o úplatném převodu cenných papírů, uzavřené dne 7.12.1999 s Fondem národního majetku České republiky, nabyla 33 188 ks akcií, které představují podíl ve výši 73,74% na základním jmění společnosti CHZS. Eastman tak nabyla nad CHZS kontrolu. Dle § 8 odst. 2 písm. a) zákona tak došlo ke spojení podniků.

Posuzované spojení je svým charakterem spojením horizontálním pouze na výrobkovém trhu pojiv. Na ostatních výrobkových trzích, na nichž se společnosti Eastman a CHZS účastní v ČR hospodářské soutěže, si navzájem nekonkurují a spojením podniků nedojde k navýšení podílu spojeného podniku na těchto výrobkových trzích.

Vzhledem k tomu, že podíl společnosti CHZS před spojením přesahoval 30% celkového obratu dosahovaného na trhu pojiv a bílého korundu, jde o spojení podniků, které podle § 8a odst.1 zákona podléhá povolení úřadu.

Výhody spojení:

Spojování podniků, které narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž, podléhá povolení úřadu ve smyslu § 8a zákona. Dle ustanovení §8a odst. 2 zákona úřad spojení povolí, jestliže zúčastnění soutěžitelé prokáží, že újma, která narušením soutěže může vzniknout, bude převážena hospodářskými výhodami, jež spojení přinese.

Z předložených výhod úřad shledal jako nejvýznamnější z hlediska přínosu pro spotřebitele a z hlediska zvýšení celkové konkurenceschopnosti nově vzniklého subjektu následující výhody:

- Investice Eastmanu do provozního kapitálu CHZS, ke kterým se zavázal ve Smlouvě o úplatném převodu cenných papírů, uzavřené dne 7.12.1999 s Fondem národního majetku. CHZS hospodaří se ztrátou a společnost je zatížena více než miliardovým úvěrem u Konsolidační banky, čerpaným na dostavbu moderní linky na výrobu KA. Špatnou finanční situaci CHZS potvrzuje již zmíněný závazek Eastmanu, obsažený ve Smlouvě s FNM. Eastman investicí, která bude prvořadě určena do provozního kapitálu CHZS, umožní této společnosti překonat současnou finanční situaci a tím i její další setrvání na trhu. Výše investice do provozního kapitálu CHZS se bude odvíjet od aktuální potřeby CHZS. Vstup Eastmanu do CHZS umožní zachovat faktickou existenci jediného tuzemského výrobce pojiv, BK, KA, EKA, peroxidu vodíku a tím i dostupnost jejich výrobků pro spotřebitele. Tato skutečnost se pozitivně promítne i v oblasti zaměstnanosti, když CHZS v současné době zaměstnávají cca 800 zaměstnanců.
- Spojením podniků dojde k vytvoření komplexnějšího portfolia výrobků a tím i předpokladu, aby výrobky CHZS mohly být dodávány v rámci komplexnější nabídky odběratelům v rámci Evropy i celého světa.
- Eastman ročně vynaloží cca 10-15 mil USD na výzkum a vývoj pojiv, tak aby tyto výrobky uspokojovaly nároky spotřebitelů. Výzkum a vývoj se bude týkat zejména nových a inovovaných vodorozpustných pojiv. K tomu účelu uvolní Eastman pro CHZS své odborníky. Eastman předá CHZS know-how v oblasti výroby, technologie, marketingu a odbytu vodorozpustných pojiv. Tyto opatření umožní spotřebiteli získat kvalitnější výrobky.
- Eastman dle Smlouvy s FNM vynaloží investice na rekonstrukci reaktoru v závodu na výrobu kyseliny akrylové. V současné době byl tento reaktor testován laserem, za účelem zjištění závad. Konečná výše investice bude stanovena na základě výsledků uvedených ve znaleckém posudku. Rekonstrukce tohoto reaktoru je součástí plánovaného projektu obnovy, který Eastman hodlá v CHZS realizovat v období cca od března roku 2000 do poloviny roku 2002, a který si vyžádá investice ve výši cca 650 mil. Kč.
- Eastman hodlá pro výrobky CHZS využít svou celosvětovou distribuční síť, což pozitivně ovlivní obchodní bilanci státu.

Posouzení dopadů spojení ve vazbě na hospodářské výhody a stanovení omezení nezbytných pro ochranu hospodářské soutěže:

Po posouzení hospodářských výhod spojení, ve vazbě k míře narušení hospodářské soutěže, dospěl úřad k závěru, že výhody tohoto spojení převáží újmu, která narušením hospodářské soutěže vznikne. Úřad vzal v úvahu, že spojením podniků, které je s výjimkou výrobkového trhu pojiv spojením konglomerátním, nedojde u spojovaného subjektu ke zvýšení tržního podílu.

Na relevantním trhu pojiv se účastní hospodářské soutěže dostatečný počet soutěžitelů, dodávajících pojiva zahraniční výroby, kteří vzhledem k výši svého podílu na trhu daného zboží jsou schopni spojenému podniku konkurovat. Na dovoz pojiv do ČR se nevztahují žádná množstevní či licenčními opatření a potencionální soutěžitelé mají na tuzemský trh přístup, který je ovlivněn pouze poptávkou po jejich výrobcích.

Na relevantním trhu BK se účastní hospodářské soutěže soutěžitelé, dodávající BK ze zahraničí, jejich tržní podíl zdaleka nedosahuje výši tržního podílu, který CHZS na trhu s BK mají. Úřad však ověřil, že odběratelé CHZS nejsou smluvně vázáni na jednoho dodavatel BK, a mohou operativně přejít k jiným dodavatelům BK. Celoevropská kapacita BK výrazně přesahuje výrobní kapacity CHZS a na trhu s BK převažuje nabídka nad poptávkou. Přestože CHZS zaujímají na tomto výrobkovém trhu významné dominantní postavení, odběratelé jsou schopni si operativně zajistit požadovaný objem BK, ve srovnatelné cenové výši, od ostatních soutěžitelů a nejsou cenově odkázáni na jediného dodavatele. Na dovoz BK do ČR se nevztahují žádná množstevní či licenčními opatření a potencionální soutěžitelé mají na tuzemský trh přístup, který je ovlivněn pouze poptávkou po jejich výrobcích.

Uvedené výhody jsou nespornými výhodami, na nichž bude z dlouhodobého hlediska participovat i spotřebitel.

V provedeném řízení úřad posoudil zjištěné skutečnosti ve všech vzájemných souvislostech, z hlediska dopadu spojení na soutěžní prostředí a zhodnotil hospodářské výhody spojení, které účastník řízení předložil. Uvedené výhody jsou nespornými výhodami, na nichž bude z dlouhodobého hlediska participovat i spotřebitel.

Ve smyslu § 12 odst. 6 zákona úřad umožnil, aby se zástupce účastníka správního řízení před vydáním rozhodnutí vyjádřil k předmětu a výsledkům řízení. Při seznámení s výsledky šetření, které se uskutečnilo dne 3.2.2000 nebyly vzneseny žádné připomínky ani návrhy na doplnění podkladů pro rozhodnutí.

Skutečnost, že se úřad spojením zabývá byla uveřejněna v Obchodním věstníku č. 45/99 ze dne 29.12.1999. Ve stanovené lhůtě 8 dnů pro podání případných připomínek, úřad žádnou připomínku k uvedenému spojení podniků neobdržel.

Ze všech uvedených důvodů úřad rozhodl tak, jak je ve výroku uvedeno.

Poučení o opravném prostředku:

Ve smyslu ustanovení § 61 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, lze proti tomuto rozhodnutí podat do 15 dnů ode dne jeho doručení rozklad předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže – II. výkonného odboru. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

Mgr. Vladimíra Hájková
pověřená řízením II. výkonného odboru

Toto rozhodnutí obdrží:
Mgr. David Plch, advokát
WHIT & CASE
Staroměstské náměstí 15
110 00 Praha 1